

ήρας τας τιμὰς, προτιμήσας νὰ μείνῃ ὁ πρῶτος πολίτης τῆς Πατρίδος του εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες ἀνήγειραν αὐτῷ ἀνδριάντα, ἐπιγράφαντες· Εἰς τὸν Πατέρα τῆς Πατρίδος. Ὁ ἀνδριάντος οὗτος ἐκοιμήθη τῇ 16 Ἰουνίου 1797 τοῦ Α. Θεοφροθέντος ἐπιτάφου. Ἐς τὴν ἀθηναίαν τοῦ Κασόλου Ε. καὶ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Φίλιππου Β. ἔμειναν ὁ Α. ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Στόλου μέχρι τοῦ θανάτου του, σκληροῦς καὶ λυσιπείθους ἀγωνίας διεξαγωγῶν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βαλβυρόσσιον πειρατῶν καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ διαπύθου Χαϊροῦντιν-Μαουμαρόσσα, ὡς εἰς Porto-Farina Κορῶνιν. Πάτριος, Τόνια, Παζοῦς, Πράβριαν κ.λ.π., οἵτινες ἀνέδειξαν τοῦτον τὸν ἐνδοξότερον καὶ μᾶλλον ἔμπειρον Ναύαρχον τῆς ἐποχῆς τῆς Ὁ Αὐτοκρατορίας Κάρολος Β. προσγενοῦς τοῦτον εἰς Πράγμματα τοῦ Μέλκι γιά Ἰπλοῦν τοῦ Χορσὸ Λεράτος.

Ὁ Ἀνδρέας Α. ἀπέθανε τῇ 25 Νοεμβρίου 1560 εἰς ἡλικίαν 92 ἢ κατ' ἄλλους 94 ἐτῶν μόλις πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐγκαταλείψας τὸ ἐπίστεγον τῆς γαλέρας του. Αἱ τελευταῖαι του φράσεις ἦσαν παραγγελία πρὸς τὸν υἱοθετηθέντα ἀνεψιὸν του Ἰωάννην Ἀνδρέαν Δ., ὅπως πιστεῖν εἰς τὸν Θεόν, ὑπηρετῆ πιστῶς τὸν Βασιλέα Φίλιππον, καὶ βοηθῆ πάντοτε καὶ διὰ παντός μέσον τὴν πατριδα του. Ἰωάννης—Ἀνδρέας Ἄσσια υἱὸς τοῦ Giannelino D., ἀνεψιὸς τοῦ προηγουμένου, γεννηθεὶς ἐν Γενοῦῃ τῇ 1539 καὶ υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέου Δ. τῇ 1547. Ἦτο κατὰ τὸν Brantōwe τραχὺς, γενναίωτος καὶ ἀτρόμητος, οὐδέποτε τὴν μάχην ἀποφυγὼν. Ἀπὸ νεαρῆς ἡλικίας ὑπηρετήσεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ θείου του Ἀνδρέου Δ. διακριθεὶς εἰς τοὺς κατὰ τῶν πειρατῶν καὶ Τούρκων πολέμους, ἀρχηγέσσας κατὰ πρῶτον τῇ 1554 εἰς ἡλικίαν μόλις 15 ἐτῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνδόξου θείου του Φίλιππου Β' ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Στόλου, ἐθεωρεῖτο δὲ καὶ οὕτως ὡς ὁ διασημότερος καὶ ἔμπειροτερος Ναύαρχος τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Ναυτάκτου (7 Ὀκτωβρίου 1571) διώκει τὸ δεξιὸν τῆς Χριστιανικῆς παρατάξεως (Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Στρατείας ὁ Δὸν Ζουάν, ὁ Αὐστριακὸς ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φίλιππου Β') ἔχων ἀπέναντι του τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἀριστεροῦ τῆς Τούρκικῆς παρατάξεως, διάσημον ἐπίσης χειριστὴν καὶ πειρατὴν ἐν τῇ ἐποχῇ τὸν Νεαπολιτάνον ἀριστοθέτησον Οὐλοῦτς-Ἄλην. Ἀπέθανε τῇ 1606.

Δοριμάχος. Στρατηγὸς τῆς Αἰτωλικῆς συμπολιτείας (220 π. Χ.). Ἔσχε πολλὰς στρατιωτικὰς ἐπιτυχίας τόσον κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ Ἀρκάδων ὅσον καὶ κατὰ τῆς Ἡλείου.

Δόρυ (λόγχη, σάρισα). Ὅπλον ἐπιθετικὸν ἀγγέμαζον, νικητὸν ἐν χρήσει παρ' ἅπασιν τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, διατηρηθὲν καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς χρόνον εἰς τὴν σάματα τοῦ Ἰπικίου, τοὺς λογχοφόρους. Ἀποτελεῖτο ἐκ τοῦ ξυστοῦ τῆς αἰχμῆς ἢ ἔγχους καὶ τοῦ σαρωτήρος ἢ οὐαίχου ἢ στίρακος. Τὸ ξυστὸν κατασκευάζετο ἐκ κάρμακος, ἢ μελίας, δι' ὃ καὶ τὰ τὰ δόρατα, καθὼς καὶ τὰ ἀκόντια (δρα λ. ταύτη) ἐλέγοντο καὶ μελῖα καὶ κάρμακος. Ὁ Ξενοφὼν συνίστα τὴν ἐκ χρονείας κατασκευὴν τῶν δοράτων ὡς στερεωτέρας. Αἱ αἰχμαὶ (ἢ ἔγχη) τῶν πρώτων δ. κατασκευάζοντο ἐκ σκληροῦ λίθου (περίτου), βραδύτερον ἐκ χαλκοῦ καὶ εἶτα ἐκ σιδήρου. Σὺν τῇ αἰχμῇ ὀλόκληρον τὸ δ. ἐκαλεῖτο «αἰχμῆ» καὶ «ἔγχος» καὶ «λόγχη». Ὁ σαρωτήρ, ἢ οὐαίχος ἢ στίραξ ἦτο τὸ ἄκρον τὸ ἀντίθετον τῆς αἰχμῆς, κατασκευάζετο δὲ ὡς καὶ αὕτη ἐκ μετάλλου καὶ ἐχρησίμευε: 1) ἵνα ἐπιτήγνυται τὸ δόρυ εἰς τὴν γῆν καὶ ἴσταται ὄρθην· 2) κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐν περιττώσει θραύσῃ ἢ ἀχορηστέως τῆς αἰχμῆς, καί· 3) ὡς ἀντίβαρον τοῦ ἔγχους, ἵνα ἰσορροπῆ τὸ δ. εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ὀπλιτοῦ. Ἐν τούτοις λαοὶ τινες ἀντὶ αἰχμηρῶν σαρωτήρων κατασκευάζον σφαιρικοὺς τοιοῦτους. (Δορυφόροι τῶν Περσῶν βασιλέων, Αἰγυπτίων κ.λ.). Ὑπῆρχον ἐν τούτοις καὶ δόρατα ἀνεν σαρωτήρων. Τὰ πολυτελῆ δ. ἐφυλάσσοντο ἐντὸς θηζῶν αἵτινες ἐλέγοντο *δοροθήκαι* καὶ *σάργες*. Εἰς τοὺς προδόρους τῶν Ὀμηρικῶν μεγάρων ὑπῆρχεν ἡ «δοροδόχη» ἔνθα οἱ ἔνοι ἀπέθετον τὰ ὅπλα των, πῶν ἢ εἰσέλθοσαν εἰς τὰ ἐσώτερα διαμερίσματα τοῦ μεγάρου. Τὰ δ. τῶν Ὀμηρικῶν ἠρώων εἶχον 5 μ. μήκος, ἐκεῖνα δὲ ἅπαντα ἐχρησίμευον δια τὴν ἀμυναν τῶν πλοίων, τὰ καλούμενα «δορὰτα καύμαζον» εἶχον μήκος διπλάσιον, δηλ. 10 μ. Γενικῶς τὸ μήκος τῶν Ἑλληνικῶν δ. ἦτο 4—5 μ., ὁ Ἰακιστὴς ἠΐξηνεν αὐτὸ κατὰ τὸ ἡμιόλιον (δηλ. 6—7 μ.). Ἐπὶ περίπου μ. μήκος εἶχον καὶ αἱ σάρισαι τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος. Ἐπειδὴ τὸ δ. ἐφέρετο πάντοτε διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἢ δὲ ἀσπίς διὰ τῆς ἀριστερᾶς, τὰ δύο ταῦτα ὅπλα ἐδήλωνον κατὰ τὰς διαφόρους κινήσεις καὶ τοὺς ἐλιγμούς τὸ δεξιὸν ἢ τὸ ἀριστερόν. Π. γ. τὸ παράγγελμα: Ἐπὶ δόρυ κλίνον· ἐσήμαινε κλίναί' ἐπὶ δεξιᾷ. Τὸ παράγγελμα: Ἐπὶ δόρυ μεταβάλλον· ἐσήμαινε μεταβολὴ ἐπὶ δεξιᾷ κ.λ. Τὸ παράγγελμα: Ἐπὶ δόρυ μεταβάλλον· ἐσήμαινε μεταβολὴ ἐπὶ δεξιᾷ. Ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ κυριεῖς δόρυ ἐλέγετο *quiris*. Ἡ λέξις *hasta* ἐσήμαινε παντὸς εἴδους λόγχην. Ὁ Κάμυλλος κατὰ τὰς εἰσβολὰς τῶν Γαλατῶν (ἀρχαῖου αἰῶνος π. Χ.) ἠΐξηνεν τὸ μήκος τῆς *hasta* καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν *pilum* (—σάρισα). Ἐπὶ Ἀδριανουπόλεως (30 π. Χ.—476 μ. Χ.) ὄπλον τῆς φάλαγγος ἦτο τὸ *pilum*. Οἱ ἱππεῖς ἔφερον ἐν ἀρχῇ λεπτόν δόρυ λίαν εὐθραστον, κατόπιν δὲ ἐδέχθησαν τὸ Ἑλληνικὸν δόρυ καθὸ στερεωτέρον. Ταῦτα ἐννοεῖται πλὴν τῶν ἀκοντίων, περὶ ὧν ἴδε λέξιν «ἀκόντιον». Τὰ δ. τῶν Βυζαντινῶν εἶχον μήκος 8—10 πήχεων δηλ. 3, μ. 70—4, μ. 70 καὶ ἐκαλοῦντο *κορτάρα* καὶ *μενάλα*. Τὰ τῶν ὀπλιτῶν ἦσαν μακρότερα, βραχύτερα δὲ τὰ τῶν λοιπῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων. Τὰ τῶν τελευταίων τούτων ἐκρησσοῦντο διὰ μικρῶν σημειῶν, καλούμενων «*γλαμοκλασίον*», ἅπαντα συνήθως εἶχον διάφορον χροῖμα κατὰ τάγμα καὶ ἅπαντα ἀφροῦντο ὅταν ἐφθάνον εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς περὶ ὀν μιλίου ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλὰ πλὴν τούτων εἶχον καὶ τὰ λεγόμενα δορυδρέπανα περὶ ὧν ἴδε σχετικῶν ἄρθρον. Τὸ δ. (ἢ λόγχη) τῶν Νορμανδῶν ἦτο μήκους 3—4 μ., σὺν τῷ χρόνῳ

ὅμως ἠΐξηνεν αὐτὸ, ὥστε κατὰ τὸν 11 αἰῶνα ὑπερέβαινε τὰ 5 μ. καὶ ἐλέγετο *bourdon bourdonnaisse*. Κατὰ τὸν 16 δὲ αἰῶνα ἐφάνε τὰ 6 μ. Ἡ λόγχη παρέμεινεν ἐν χρήσει ὡς ὄπλον τῆς χωροφυλακῆς μέχρι τέλους τοῦ 16 αἰῶνος, ἔκτοτε δὲ ἤρξατο νὰ ὑποχωρῇ, φερόμενη μόνον ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πρώτου ζυγοῦ, οἵτινες ὄμως, βαρέως φέροντες τὴν σκληρὰν ταύτην ὑποχρέωσιν, συγγνώστα ἀπέφρασαν αὐτὴν χορηγίως ἢ καὶ ἐθελῶν αὐτὴν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ Σκῆττοι ἔφερον λόγχην μήκους 6 μ. Κατὰ τὸν ἐπὶ ἄλλοισιν τοῦ Ἰπικίου, ἢ καὶ τὸν ἐπιθέσειον τοῦ πεζικοῦ, οἱ ἄνδρες τοῦ 1 ζυγοῦ ἐκράτουν αὐτὰς προτεινόντες τὰς λόγχας, οἱ δὲ τοῦ 2 ζυγοῦ ἐκράτουν αὐτὰς ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τῶν πρωτοστατῶν των. Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐγκατελείφθη σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου, συνεπεί τῆς προσόδου τῶν πυροβόλων ὄπλων. Ἐν Γαλλίᾳ ἀνεφάνη πάλιν τῇ 1807 ἐπὶ Ναπολέοντος Α', ἰδρῶσαντος τοὺς λογχοφόρους, οἵτινες διετηρήθησαν μέχρι τοῦ 1870. Τῇ 1871 κατηργήθησαν, ἀνασυνεστήθησαν ὅμως τῇ 1889 κατ' ἀπομίμησιν τῶν Γερμανῶν. Εἰς ἅπαντας σχεδὸν τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς στρατοὺς ὑπῆρχον λογχοφόροι μέχρι τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου, ὅτε παρὰ πᾶσιν ἀπεδείχθη τὸ ἀρχαιστον αὐτῆς.

Δόρυ. Ἐκαλεῖτο οὕτω ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν τὸ Ν. Α. τμήμα τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου, τὸ ὁποῖον κατοχεῖτο ὑπὸ Γότθων, οἵτινες κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ (527—565) ἦσαν ὑποτελεῖς καὶ σύμμαχοι, «ἐσπονοδοί», τῆς αυτοκρατορίας μας, παρεχόντες ὁσάκις ἐκαλοῦντο τρισχιλίους πολεμιστάς. Ὁ συγγενὴς ἱστορικὸς Προκόπιος λέγει περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἀριστοὶ πολεμισταί, δεξιὸι γεωργοὶ καὶ «φιλοξενότατοι ἀνθρώπων ἀπάντων». Οἱ Γότθοι ἐκεῖ οὐδέποτε κατόχουν ἐντὸς φρουρῶν, διὰ τὴν ἀσφάλειαν δὲ αὐτῶν ἠρκοῦντο εἰς τὴν ἀνέγερσιν μακρῶν τινῶν τεχνῶν διὰ τὴν ἀμυναν ὀρυσμένον διαβάσειον.

Δορυάλωτος. Ὁ αἰχμάλωτος πολέμου, ὁ δὲ κατὰ τῶν ὄπλων συλλεγθεὶς. Ἡ κατοπιν μάχης κυριευθεῖσα πόλις.

Δορυδρέπανον. Ἐκαλεῖτο οὕτω ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν δόρυ τι μαζωτέρον καὶ ἰσχυρότερον τῶν ἄλλων δοράτων, τὸ ὁποῖον ἔφερον εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ ὄρθην, χρησιμεύον νὰ κόπη καὶ καταρροίτη τὰ πρὸς σκέτην τῶν ἀντιπάλων χρησιμοποιεῖντα ἀντικείμενα, οἷον σαρνίδας, χονδρὰ ὑφάσματα κ.λ., ἅπαντα οἱ ἀμυνόμενοι ἐτοποθέτουσαν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῶν τεχνῶν. Διὰ τὸν δ. κατοχεῖτο καὶ αὐτὰς τὰς λιθοδμήτους ἐπάλξεις, ἀφ' οὗ προηγουμένως κατέσειον καὶ ἐξήμθον αὐτὰς διὰ τῶν περφοβόλων. Γενικῶς ἡ χρῆσις τοῦ ὄπλου τούτου ἦτο ἐνδύτατος. Ὅταν, τῇ 559, οἱ Κουτρουγοὶ Ὀθῶν, εἰσβαλόντες εἰς Θράκη, ἀπεπειράθησαν νὰ καταλάβωσι τὴν Θρακικὴν χερσονήσον (τῆς Καλλιπόλεως) καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ κυριεύσωσι τὸ κλεινὸν τὸν ἰσθμὸν αὐτῆς τεῖχος, ἀπεπειράθησαν νὰ ἀποβιβῶσαν εἰς τὰ νῦτα αὐτοῦ διὰ σχεδίων, ἄς κατεσκευάσαν διὰ ξύλων καὶ καλάμων συνδεομένον διὰ σχοινίων, ἐφ' ἐκᾶστές τὸν ὅποιον ἐπέβησαν 40 ἄνδρες. Ὁ διευθύνων τὴν ἀμυναν τῆς Χερσονήσου στρατηγὸς Γερμανὸς ἔπειρε κατ' αὐτῶν πλοιάριά τινα ἐφ' ὧν ἐπεβίβασε θορακοφόρους ὄπλιτας, φέροντας δ. Διὰ τῶν ὄπλων τούτων κατόχοναν τὰ συνδέοντα τὰς σχεδίας σχοινία καὶ κατεπόντισαν τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἐπιβαίνοντας Ὀθῶνας.

Δορυάλιον. Πόλις τῆς Φρυγίας παρὰ τὸν Σαγγάριον π. Κεῖμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ ἀπὸ Κοινῶν πόλεως πρὸς τὴν πεδ. τοῦ Ἰκονίου, τὴν Κιλικίαν καὶ τὴν Συρίαν, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ κόμβου τῶν μεταξὺ τῆς Δ. Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Ἀγρίας κ. λ. συγκοινωνιῶν, διεδραμῆταις σπουδαῖον μέρος κατὰ τὰς διὰ μέσον τῶν αἰῶνων διεξαχθείσας ἐν τῇ Δ. Μ. Ἀσίᾳ πολέμ. ἐπιχειρήσεις. Ἐπὶ Βυζ. Αὐτοκρατορίας ἀνήκει εἰς τὸ θέμα τοῦ Ὀμφίου, περιεβάλλετο δι' ἰσχυρῶν τεχνῶν καὶ ἀπετέλει ἐν τῶν μονιῶν ἀπλήκτων. Τῇ 779 οἱ Ἀραβες, εἰσβαλόντες εἰς Μ. Ἀσίαν ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Μαδίν, ἐφθασαν μέχρι Δ. καὶ ἐπολιόρησαν αὐτὸ. Ὁ Βυζαντ. στρατὸς, συμφωνῶς πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλέως Λέοντος Α' (775—780), ἀφ' οὗ ἐξηπάλασε τὴν ἀμυναν τῶν διαφόρων φρουρῶν, κατετήθη εἰς πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ δισχίλιον ἀνδρῶν ἔκαστον, ἅπαντα ἀπέφερον πᾶσαν ἐκ τοῦ σιστιάνη μάχην, ἀρκοῦμενα εἰς ἀμυνδιαστικὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῶν πρὸς συλλογὴν τροφῶν καὶ νομῆς ἔερχομένων Ἀραβ. τμημάτων. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης τακτικῆς τῶν Βυζαντινῶν ὑπῆρξαν ἀνεσῆα. Περιήγαγον τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἔλλειψιν τροφῶν, ὥστε ὁ Μαδὶς ἐξηναγιάσθη νὰ ἀπέλθῃ πρὸς τὰ ὄπισθ, διαρκῶς ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἀεικινήτων Βυζαντ. ἀποσπασμάτων.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 11 αἰῶνος οἱ Σελδουκνίδαι Τούρκοι, ἐποφελούμενοι τῆς παραλυσίας τοῦ Βυζαντ. στρατοῦ, ἐνεκα τῆς ἀνικανότητος τῶν βασιλέων Μιχαὴλ Ζ'. Δούκα (1071—1078) καὶ Νικηφόρου Γ'. Βουτανειάτου (1078—1081) καὶ κυριεῖς ἐνεκα τῶν συνεχῶν στάσεων στρατηγῶν τινῶν, κατέλαβον πλείστας ἐπαρχίας τῆς αυτοκρατορίας μας μέχρι Δορυλαίου καὶ αὐτῆς τῆς Νικαίας. Ἀνεκτήθη δὲ τῇ 1097. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὁ Βυζ. στρατὸς ὑπὸ τὸν Τατίζον καὶ οἱ Σταυροφόροι (Α', Σταυροφορία), μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Νικαίας (20 Ἰουν.), προήλασαν πρὸς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰκονίου, διευθυνόμενοι εἰς Συρίαν. Πρὸς διενδύονσιν τῆς ἐκ τῆς χώρας διατορῆς ἢ προέλασις ἐγένετο διὰ τριῶν φαλάγγων, (μίας Βυζαντινῆς καὶ δύο τῶν Σταυροφόρων), ἀκολουθησῶν ὁδοὺς συγγλυνοῦσας εἰς Δ. Ἡ πρώτη φαλάγγ τῶν Σταυροφόρων ὑπὸ τὸν Βοημοῦδον, τὸν Ταγχεδόν καὶ τὸν Δούκα τῆς Νορμανδίας εἰσῆλθε τὴν 30 Ἰουν. εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Δ. καὶ ἀψηφούσα τοὺς Τούρκους (*), ὡς ἠττημένους ἤδη, ἐστρατοπέδευσεν ἐν αὐτῷ χωρὶς νὰ λάβῃ τὰ συνήθη τότε μέτρα ἀσφαλείας.

(1) Ἐνταῦθα προκίεται περὶ τῶν Σελδουκνιδῶν Τούρκων τῶν ἐπιδραμόντων εἰς τὰς χώρας τῆς Αὐτοκρατορίας μας κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα καὶ οὗ τῶν Ὀσμανιδῶν, οἵτινες ἀνεφάνησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 13ου αἰῶνος.

